

التاي گازىتى

□ 2025 – جىلى 6 – ايدىنك 12 – كۈنى (بەيسەنبى)

□ ئۇچان شامەن باغدالار ناماسان “雪都哪” دى زەپ نئاۋېي، مول اقپاراتتىق جابارغا يە بولغىز

كۈرەنگىتى ماسەلەلەردى ۋجىتى قاداعالاپ، ”شاحمات كوزىن“ كۇش سالا جانداندىرىپ، جاڭا داۋىردە وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ

(باسى 1 – بەتتە)

كاسپى سالاسى ارقلى قان جاساۋ

دامۇ قوزغالتقىشىن جانداندىردى

وڭتۇستىك شىنجاڭداغى كەنشى

وزگەرىس: ەكونوميكانى دامىستۇ وي جەلىسى اناعۇرلم ايقىندالىپ، قوزعاۋشى كۇشى ۇزدىكسىز نىعايدى، دامۇدىڭ ساپاسى، ونىمدىلگى ورنىقتى جوعارلادى شىنجاياڭ باس شۇجي شي جىنپىڭنىڭ ”دامۇ ۱”لى دە شىنجاڭداغى بارلىق ماسەلەنى شەشۇدىڭ تەنڭى، ۋسوز جوق، شىن مانىندە ويداعداي يگەرۇ كەرەك“ دەگەن ۋئالمى مەن ئاپىسرامىن سەنتە بەردى ساقتاپ، وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ جوعارى ساپالى دامۇين لىگەرلەتۇدى ماڭىزدى مىنەدەت ەتۇدەن جازىباي، ورنىقتىلىقتى تىباناق ەتسپ دامۇدى كوزدەپ، خالىق تۇرمىسنا تىعز جاناىسپ دامۇدى جەبەپ، نازاردى باىسەمدىققا شوعىرلاندىرىپ دامۇدى يگەرىپ، وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ وڭىرلىك ەرەكشەلىگىن ايگىلەيتىن وسزامانندانەن كاسىپ سالاىسى جۇيەسىن جەدەل قالىتاستىرۇدا. 2021 – جىلدىان 2024 – جىلىغا دەيىن وڭتۇستىك شىنجاڭ ۋڭىرىنىڭ GDPى 481 مىللىيار 700 مىللىون يۋاننان ارتىپ 612 مىللىيار 800 مىللىون يۋانغا جەتسپ، %27.2 ارتتى، تارىختاعى دامۇى ەڭ جاقىسى، ەڭ تىز مەزگىلدە تۇر. ەرەكشەلىككە يە ەگىن، مال شارۋاشلىغى جەدەل دامىدى. استىقتى ورنىقتىرۇعا، ماقئانى ساپاللاندىرۇعا، مال شارۋاشلىغىن جەبەۋگە، جەمىسى شارۋاشلىغىن كۇشەيتۇگە، ەرەكشەلىككە يە شارۋاشلىغىن كۇشەيتۇگە، ەرەكشەلىككە يە شارۋاشلىقتى كۇلدەندىرۇگە تاياندى بولسپ، جوعارى ولىشەمدى ەگىنجىاي قۇرىلىسىن ورنىقتى لىگەرلەتسپ، ماقتا ۇندىرىسىن باىسەمدىققا يە ۇندىرىس رايوندارىنا شوغرلاندىرۇعا جەتەكتەپ، مال شارۋاشلىغىن كۇلدەندىرۇ ارەكتى مەن جەمىس ورمانى شارۋاشلىغىنىڭ ساپاسىن جوعارىلاتىپ ونىمدىلگىن ارتتىرۇ يىنجەنەرياسىن اتقارپ، ۋشول سالا قۇرىلمىلى ۋىل شارۋاشلىغىن كۇش سالا دامىتىپ، وڭتۇستىك شىنجاڭ وسى زامانى ۋىل شارۋاشلىغىنىڭ جوعارى ۇنمىدى دامۇين لىگەرلەتتىى. 2024 – جىلى وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ استىق، ماقتا، ەت، جەمىس ورمانى ۇنم مولشەرى جەكە – جەكە 8 مىللىون 601 مىڭ 900 تونونغا، 2 مىللىون 688 مىڭ 200 تونونغا، 794 مىڭ 500 تونونغا، 7 مىللىون 624 مىڭ 500 تونونغا جەتسپ، ۋىر توپ ساپالى ۋىل شارۋاشلىق ۇنمى وڭتۇستىك شىنجاڭنان شىغىپ، بۇكىل ەلكە بەت الدى. شىلان، جايغىاق، الما، ورنەك، شىنەيىي سىياقتى ەرەكشەلىككە يە جەمىس ورمانى ونىمدەرى وڭتۇستىك شىنجاڭ سىندى وسى ۇلكەن جەمىس باىنىڭ خوش ۋىسىن شار تاراپقا تاراتتى، ماقتا، پاميدور، قىزىل بۇرىش، روزا گۇلى سىياقتى ەكونوميكالىق داقتىلدار وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ بايتاق دالاسىن جايئاتتى، ەرەكشەلىككە يە ۋىل شارۋاشلىق ونىمدەرى وڭتۇستىك شىنجاڭداغى بۇقارانىڭ كىرىستەرىن ارتتىرىپ بايۇنىداغى ماڭىزدى تىرەكە اينالدى. اجىزال بايلىقتى كادەگە جاراتىپ پايدالانۇ جەدەلدەدى. وڭتۇستىك شىنجاڭدا تارىمدى اينالغان 10 مىللىون كىلوۋات دارەجەلى جاڭا ەنەركيا بازاسى قۇرىلىپ، مايتاۋ مۇناي جىپپا ەنەركاسىي تارىم جىلنا ۋىر مىللىون 200 مىڭ توننا ەتيلەن ۇندىرۇ نىسانى قۇرىلىسى باستالدى، مەملەكەت بوينىشا 10 مىڭ توننا دارەجەلى تۇغغىش فوتوۋولتىتق جاسىل سۇتەڭگىنى ۇلكى كورسەتۇ نىسانى كۇشاردا وندىرىسكە قوسىلدى، تارىم مۇناي ايبىندا 10 مىڭ مەترلىك ەرەن تەرەڭدىكتەڭگى ۇغمىبا بۇرغىلاۋدا ازيا رەكوردى جاڭالاندى، حوتان داڭوڭلۇتاتان لىتى – بەرىللىي كەنى جانە كومىر قىشقىل لىتى نىسانى العاشقى مەرزىمەدە وندىرىسكە قوسىلدى، حوشاۋيۇن قورغاسىن – مىرىش كەندەرىن قورنتۇ نىسانى سىكە قوسىلدى، جالپى قوسىلغان قارجى 100 مىللىيار يۋانغا جەتكەن ”شىنجاڭ ەلەكتىرن سىرتقا جەتكىزۇ“ 4 – ازانىنىڭ ەلەكتىر قاينارى نىسانى چارقىلىقتا قۇرىلىس باستادى، ۋىر توپ كەلەلى نىسان جەدەل لىگەرلەتلىپ، وڭتۇستىك شىنجاياڭ دامۇنىنىڭ جاڭا قوزعالىس قۇاتى توتپانلدى. 2024 – جىلى وڭتۇستىك شىنجاياڭ ۋڭىرىنىڭ ەنەركاسىيتىك ارتقان قۇنى 152 مىللىيار 970 مىللىون يۋانغا جەتسپ، ەرەكشەلىككە، باىسەمدىققا يە كاسىپ سالالارىن

شوغرلاندىرا دامىتۇ جاعدايى بىرتىندەپ كورنەكتىلەندى. سىرتقا ەسىك اشۇ تەبىنى كۇشەيدىى. ەسىك اشۇ، بىرگە يىگىلىكتەنۇ كەلەلى جاعدايىندا وڭتۇستىك شىنجاڭ ”ۋىر بەلدەۇ، ۋىر جول“ قۇرىلىسى تارىجي ورايىن قارىسى الدى. شىنجاياڭ ەركىن ساۋدا سىناق رايونى قاشقار اۋماعى جەدەل قۇرىلىپ، ول باۋراىعان كاسپورندار جالپى سانى 3794كە جەتتى. ەرەكشتام، تورعات شەكارا وتكەلدەرنىڭ كەدەنىنەن وتكىزۇ قۇاتى ۇزدىكسىز جوعارىلادى، جۇڭگو – قىرعىستان بەدەل شەكارا وتكەلى اشلىپ اينالماعا ۋتۇستىكى، جۇڭگو – قىرعىستان – وزبەكىستان تەمىر جولى قۇرىلىسى باستالدى، سىرتقا ەسىك اشۇ وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ دامۇنىا كەڭ ۇرىس اشتى. 2024 – جىلى وڭتۇستىك شىنجاياڭ ۋڭىرىنىڭ يىپورت – ەكىپورت ساۋدا جالپى سوماسى 133 مىللىيار 520 مىللىون يۋانغا جەتتى، شىنجاياڭ ەركىن ساۋدا سىناق رايونى قاشقار اۋماعى قاشقار قالاسى سىرتقى ساۋداسىنىڭ %33.9 ارتۇنا دەم بەرىپ، تارىختاعى ەڭ جوعارى ورە جاراتىلدى. نەگىزدىك قۇرىلمىلار كۇن ساين كەمەلدەندى. بايىنغولىن وبلىسى – تىكەنلىك – چارقىلىق 750 كىلوۋولتىتق ەلەكتر جەتكىزۇ، كەرەنەۋ وزگەرئۇ يىنجەنەرياسىنىڭ سىكە قوسىلۇنا ملەسە، وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ 750 كىلوۋولتىتق ەلەكتر تورى اينالا تۇتاسۇ الدىندا تۇر. ارتئاش سىياقتى تاۋلى وڭىردەگى ۋىر توپ ۋىرى سۇ يىگىلكى تورابى يىنجەنەرياسى سالىنىپ بولسپ، ياركەن وزىنىنىڭ مىڭ جىلدىق سۇ اپاتى تۇبەكەيلى تىزگىندەپ، اپاتپاعى 2 مىللىون 400 مىنغان استام ادام يىگىلككە كەنەلدى. ۋرىمچى – لوپنۇر جوعارى قارقىندى تاس جولى تىيانشان تاۋىن ”نەسىپ ۇتسپ“، تارىم وپپاتىن اينالاتىن تەمىر جول تۇيىق اينالىمىن قالىبتاستىرىپ، وڭتۇستىك شىنجاڭداغى بارلىق ايماق، وبلىسقا تۇگەلدەي تەمىر جول تۇتاسپ، جوعارى قارقندى تاس جول داۋىرىنە قىدام تاسالىپ، ۋر ۇلت بۇقاراسىنىڭ ۋجۇرس – تۇرىس قىين بولۇ، ماسەلىسى ۇنىمەدى شەشىلدى، ەنەركيا، سۇ يىگىلگى، قاتنىاس سىياقتى جاقئاردا ۋىر توپ كەلەلى نەگىزدىك قۇرىلمىلار قۇرىلىسى وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ دامۇ نەگىزىن ۇزدىكسىز بەكەمدەدى.

ۋر ۇلت بۇقاراسىنىڭ جۇزىنەن شاتتىق كۇلكىسى ەستى

وڭتۇستىك شىنجاڭداغى ۇشنىشى وزگەرىس: خالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۇ تەبىنى ۇزدىكسىز ارتىپ، نەگىزى اناعۇرلىم بەكەمدەلدى، ۋر ۇلت بۇقاراسىنىڭ تۇرمىس دەڭگەيى بارنىشا جوعارىلادى

شىنجاياڭ باس شۇجي شي جىنپىڭنىڭ ”دامۇ جەتتىستىكتەرنىڭ خالىق تۇرمىسنا تىپەمدىلىك جەتكىزۇىن، جۇرت نىلەگىن ۇيىستىرۇىن لىگەرلەتۇ“ دەگەن ۋئالمى مەن ئاپىسرامىسىن ەستە بەرىك ساقاپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇعا اناعۇرلم كوپ ساپاسى ۋمان ۇستەپ، قازىنالق شىعىستىڭ %70تىن استامىن خالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۇگە جانە جاقسارتۇعا جۇمسادى، كەلەلى خالىق تۇرمىسى يىنجەنەريالارىندا وڭتۇستىك شىنجاڭغا ۇزدىكسىز بەيپەدەلدى، وڭتۇستىك شىنجاڭداغى ۋر ۇلت بۇقاراسىنىڭ تابىس سەزىمى، باقت سەزىمى ۇزدىكسىز كۇشەيدى، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قاسال الۇ شايقاسىنىڭ جەڭسىنە ۋدال ۋامىندا قول جەتتى. كۇنلۇن تاۋىنىڭ ەتەگىنە كومىلگەن مىڭ جىلدىق كەدەيلىك تامىرى تۇبەكەيلى اپىدالانىپ، ۋر ۇلت بۇقاراسى جاڭا ۇيگە كوشىپ كىرىپ جاڭا تۇرمىس كەشىردى. ەكولوگىيالىق ورتا ۇزدىكسىز ساپالانلدى. التىن تاۋ جاراتىلىستىق قوربىنىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ جانە قالىپنا كەلتىرۇ سىياقتى كەلەلى يىنجەنەريالار اتقارلىپ، تارىم وزەنى ايبىنداغى توراعى ورمانىنا ەكولوگىيالىق سۇ تولتىقتۇ ۇزدىكسىز لىگەرلەتلىپ، دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ ۇزىن قۇمدى ۋشولىد يىنالغان ەكولوگيا قانتقىسى – تاكلاماكان ۋشول جىيەگىندەگى 3046 كىلومەترلىك جاسىل قۇمدى تىزگىندەۋ – ساقئانۇ بەلدەۋىنىڭ ”جىيەگىن تورلاپ تۇتاستىرۇ“ جۇزەگە اسىرىلدى. شولەيتتەنگەن، قۇمايتئانغان جەرلەردى جان – جاقتى وڭاۋ علميى لىگەرلەتلىدى، 2024 – جىلى وڭتۇستىك

بۇقارانىڭ ”باياندى باقتىنا“ دەم بەردى. جۇمىستاندىردۇدى ەڭ ۇلكەن خالىق تۇرمىسىسى ەتۇدەن جازىباي، جۇمىستاندىردۇدى جەبەۋ يىنجەنەرياسى نىشكەرىلەيى اتقارىلىپ، ەڭبەك شوغرلانغان كاسىپ سالالارىن، وسى زامانىعى اۋىل شارۋاشلىغى جانە مادەنيەت – سايلحات، خالىقتى بايىتۇ كاسىپ سالالارى كۇش سالا دامىتىلىپ، ەڭبەككۇشتەرگە ۇيلەستەن ۋىپتېتى دە كوپ جاقىن ماڭدا، سول جەردە جۇمىستانۇ ورنندارى قۇلىشنا جارىققا شىعارلدى، ۋر ۇلت بۇقاراسى اتىز باسىنان زاۋود سەختانىزى بارىپ، شارۋادان ەنەركاسىپ جۇمىستىشلارنىنا اينالىپ، قاجىرلى ەڭبەكتەىرى ارقىلى وزىندىك دامۇدى جۇزەگە اسراتىن ۋىتپتېتى دە كوپ ورايىا يە بولدى. وقۇ – اعارتۇ سىتەرىندە تارىجي لىگەرلەۋشلىككە قول جەتتى. بالاياقشادان ورتا مەكتەپ وقتۇنىنا دەيىنگى 15 جىلدىق تەگىن وقۇ – اعارتۇ جاپپاي اتقارلىپ، وڭتۇستىك شىنجاڭداغى مىللىونداغان ”بالاقايدىڭ“ ساپالى وقۇ – اعارتۇدان يىگىلىكتەنۇ سىندى ”وقۇ ارمانى“ رەالدققا اينالدى. كىرسەسە، وڭتۇستىك شىنجاڭداغى ايماق، وبلىستاردا تولىق كۇرىس وقۇ – اعارتۇمەن جاپپاي قامتۇ جۇزەگە اسىرىلىپ، ۋىپتېتى دە كوپ بالا ەسىك الدىندا داشۇە وقى الاتىن بولدى، بۇل شىنجاياڭ وقۇ – اعارتۇنىڭ دامۇ تارىخىىندا بەلەستىك مانىگە يە. ەمدەۋ ورەسى ورنىقتى جوعارىلادى. جالپى خالىقتىڭ دەنساۋولمىن تەگىن تەكسەرۇ نىشكەرىلەيى ورسىتەتىلىپ، ۋدان كولەمىندەگى ەمدەۋ ورتاق تۇلعاسى قۇرىلىسى جەدەل لىگەرلەتلىپ، ساپالى ەمدەۋ بايلغىنىڭ نەگىزگى سانىغا قاراي كەڭەيۇى لىگەرلەتلىپ، اۋىل – قىستاق ەكى دارەجەلى ەمدەۋ قۇرىلمىلاردىن ولىشەمدەندىرۇ قۇرىلىسىنىڭ جاپپاي قامتۇى، بارلىق قىستاقئا تولمىدى قىستاق شىپاگەرى بولۇ جۇزەگە اسىرىلىپ، ۋر ۇلت بۇقاراسى ەسىك الدىندا – اق ساپالى ەمدەۋ قىزمەت وتەۋىنەن يىگىلىكتەنە الاتىن بولدى، اۋرۇ كورسەتۇ ەندىكارى قىين، السىس بولۇدان قالدى. قوعامدىق قامتاماسىسزاندندىرۇ ۇزدىكسىز كۇشەيتىلدى. قالا مەن اۋىلداغى قىيىنشىلمىعى بار بۇقارانىڭ نەگىزگى تۇرمىسىندا قامسىز داندىرۇعا تىيىستىلەرىن مۇمكىندىگىنىشە قامسىزداندىرۇ جۇزەگە اسىرىلدى، نەگىزگى ەمدەۋ قامسىز داندىرۇى، سالىماقتى اۋرۇلار قامسىز داندىرۇى، ەمدەۋ بوينىشا قۇقتارۇ – كومەكتەسۇ سىياقتى جان – جاقى قاهتاماسىز داندىرۇ ساپاساتئارى اناعۇرلم كوپ بۇقارانى يىگىلككە كەنەلتىپ، قىيىنشىلمىعى بار ەگىنشى – مالشىلار قاۋىمىنىڭ قامسىز داندىرۇعا قاتنىاسۇ مولشەرى ورنىقتى تۇردە %99تەن جوعارى بولدى. تۇرعىن ۇي شارئ – جاعدايى ۇزدىكسىز جاقساردى. 2021 – جىلدىان 2024 – جىلغا دەيىن وڭتۇستىك شىنجاياڭ ۋڭىرىندە جالپى ەلۋمەتىنىك جالعا بەرىلەنەن 54 مىڭ ۋي، قامتاماسىزداندىرۇ سىپاتىنىدا جالعا بەرىلەنسىن 29 مىڭ 800 ۇي داپىنىدالىپ، قالا – قالاشقتارداغى لاشىقتى اۋماقتاردا 85 مىڭ 100 ۇي جاڭالانىپ، قالا – قالاشقتاردا 1514) 173 مىڭ 900 وتباسى) كونە شاعىن اۋماق جاڭالانىپ، اۋىل – قىستاقئارداى تومەن كىرىستى 15 مىڭ 100 وتپاستىنداغى قاۋىمىنىڭ ۇينە سىلكىنىسكە توتەپ بەرۇ، اپاتئان ساقئانۇ يىنجەنەرياسى اتقارىلدى، 3 جىلغا جالعاىساق ”كومىردىك ورنىنا ەلەكتر پايدالانۇ“ 2 – مەرزىمدىك يىنجەنەرياسى تابىسىپ اياقتاپ، ۋىر مىللىوننان استام ەگىنشى – مالشىى وتباسى تازاەنەرگىيادان پايدالانىپ، ۋر ۇلت بۇقاراسى جاڭا ۇيگە كوشىپ كىرىپ جاڭا تۇرمىس كەشىردى. ەكولوگىيالىق ورتا ۇزدىكسىز ساپالانلدى. التىن تاۋ جاراتىلىستىق قوربىنىنىڭ ەكولوگياسىن قورعاۋ جانە قالىپنا كەلتىرۇ سىياقتى كەلەلى يىنجەنەريالار اتقارلىپ، تارىم وزەنى ايبىنداغى توراعى ورمانىنا ەكولوگىيالىق سۇ تولتىقتۇ ۇزدىكسىز لىگەرلەتلىپ، دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ ۇزىن قۇمدى ۋشولىد يىنالغان ەكولوگيا قانتقىسى – تاكلاماكان ۋشول جىيەگىندەگى 3046 كىلومەترلىك جاسىل قۇمدى تىزگىندەۋ – ساقئانۇ بەلدەۋىنىڭ ”جىيەگىن تورلاپ تۇتاستىرۇ“ جۇزەگە اسىرىلدى. شولەيتتەنگەن، قۇمايتئانغان جەرلەردى جان – جاقتى وڭاۋ علميى لىگەرلەتلىدى، 2024 – جىلى وڭتۇستىك

ماڭىزدى جابار

شىنجاياڭ وڭىرىندە 2 مىللىون 514 مىڭ 200 مۇ جەرەدە قۇمايتئانۇدان ساقئانىپ قۇمدى تىزگىندەۋ جۇرگىزىلىپ، 295 مىڭ 800 مۇ جىرگە اعاش جەبەۋ يىنجەنەرياسى ۇسىرىلىپ، ”قۇم لىگەرلىپە ادام شەگىنۇدەن“ ”جاسىل القاپ لىگەرلەپ قۇم شەگىنۇگە“ دەيىنگى تارىجي زور وزگەرىس جۇزەگە استى. كوكيار جاسىلداندندىرۇ يىنجەنەرياسى دۇنيە جۇزىندەگى شولەيتتەنۇدى وڭاۋدىڭ ۇلگىسىنە اينالدى، بۇگىنگى تاڭدا بارغان سايىن كوپ قۇبا ۋتۇز، ۋشول دالا ۇشى – قىيرسىز نۇ ورمانىغا اينالىپ، وڭتۇستىك شىنجاياڭ ”جىياڭنانغا“ اينالۇدا.

انار گۇلى قۇلپىرا اشلىدى

وڭتۇستىك شىنجاڭداغى ۋتورتىشى وزگەرىس: ۇلتئاردىڭ ۇلى نىتىماعى ۇزدىكسىز بەكەمدەلىپ، ارالاسۇ، شتەسۇ، توعىسۇ اناعۇرلىم كەڭ كولەمدە تەرەڭدەدى، ”بەستى شىنايى موبىنداۋ“ ۇزدىكسىز كۇشەيدى شىنجاياڭ باس شۇجي شي جىنپىڭنىڭ ”ۇلتئار نىتىماعى – ۋر ۇلت خالىقنىڭ جان نامىرى“ دەگەن ۋئالمى مەن ئاپىسرامىن ەستە بەرىك ساقتاپ، جۇڭخۇا ۇلتى ورتاق تۇلعاسى تانىمىن بەكەمدەۋدى قىزمەت نەگىزگى جەلىسى ەتۇگە تاياندى بولپ، ۇلتئار نىتىماعى، شىنجاڭدى مادەنيەتپەن نىارلىسەندىرۇ، ۋسلام ۋدىنىسىن جۇڭگوشالاندىرۇ سىياقتى قىزمەتتەردى نىشكەرىلەيى لىگەرلەتتى، ۋر ۇلت بۇقاراسى تاتۇ – ۋئاتتى ۇتسپ، ۋىر جاعادان باس، ۋىر جەڭنەن قول شىعارپ، جازاسىمدى دامىپ، انئاردىڭ دانىندەي تىعىز ۇيىستى، ۇلتئار نىتىماعى، العاباسارلىغىنداغى وزات ورنىن قۇرۇدىڭ ساپاسى، ونىمدىلگى جوعارىلادى. ۇلتئار نىتىماعى شەبى كاسپورندارعا، اۋىل – قىستاقئارعا، الۋمەتتىك اۋماقتارعا، وركاندارعا، مەكتەپتەرگە دەيىن كەڭەيدى، ۇلتئار نىتىماعى، العاباسارلىعى امالياتتىق قىيەلى ۋر ۇلت بۇقاراسنىڭ قىزمەتمەن، ۇيرەنۇمەن، تۇرمىسمەن توعىسىپ، وڭتۇستىك شىنجاڭداغى ۋر ۇلت بۇقاراسىنىڭ ”تۇسى“ دوسى كويەيدى، اۋداندا تۇسى بار بولدى، قالادا تۇسى بار بولدى، شىنجاڭغا كومەكتەسەننى ولكە، قالالاردا تۇدىسى بار بولدى، استاننا بەيجىڭدە دە تۇسى بار بولدى، كوپشىلىك ەتەنە بولسپ، ۋىر – بىرىنە قارايلاسىپ، ۇلتئار نىتىماعى گۇلى كۇنلۇن تاۋىنىڭ ەتەگىندە، تارىم وزەنىنىڭ ەكى جاعالاۋىندا قۇلپىرا اشلىدى. شىنجاڭدى مادەنيەتپەن نىارلىسەندىرۇدىڭ رولى ۇزدىكسىز كورنەكتىلەندى. وڭتۇستىك شىنجاياڭ وڭىرىندە جالپىلىق سىپاتتى مادەنيەتپەن قىزمەت وتەۋ ورتالىمەن جاپپاي قامتۇ ۇرمانىن ۋىر نىيەتپەن بىرگە سومداۋدىڭ قۇاتتى كۇشىن ۇزدىكسىز قاۋلاۋتۇدا. كىرىكپەلى قالا – قالاشقتاندندىرۇ قۇرىلىسى جەدەلدەتىلدى. كاسىپ سالاسى ارقىلى دارىندى توتپتاۋدان، كاسىپ ارقىلى دارىندىلاردى ورنىقتىرۇدان جازىباي، وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ قالا – قالاشقتاندندىرۇ قۇرىلىسى جەدەل لىگەرلەتلىپ، بىڭتۇان مەن چەرگىلىكتى ورنىنىڭ ۇزارا كىرىكپەلى دامۇى، قالا مەن اۋىل – قىستاقنىڭ توعىسا دامۇى جەبەلىپ، ۋر ۇلت بۇقاراسىنىڭ كەڭسىتىك، مادەنيەت، ەكونوميكا، قوعام، پىسخولوگيا سىياقتى جاقئاردا جان – جاقتى كىرىكۇى بىرتىندەپ جۇزەگە اسىرىلىپ، بىرگە تۇردىپ بىرگە ۇيرەنەتىن، بىرگە قۇردىپ بىرگە يىگىلىكتەنەن، بىرگە ستەپ بىرگە شاتئانانتىن قوعامدىق نەگىز ۇزدىكسىز بەكەمدەلدى. مەملەكەتتە ۋىر تۇتاس قولىدانىلاتىن ۋتىل – جازۇ وقۇ – وزگەرتەدى دەگەن كوزقاراس جۇرت جۇرەگىنە اناعۇرلىم تەرەڭ ۇيالادى. اىەلدەردىڭ قوعامدىق ورنى كورنەكتى جوعارىلادى، سىرتقا شىغىپ، ەنەر ۇيرەنىسىپ، ۇزىن الۋەتتەندىرگەن وڭتۇستىك شىنجاياڭ اىەلدەرى بارغان سايىن كويەيدى. ولاردىڭ كەيىرەۋى

□ رەداكتورى توقئاۋبەك تاۋ ۇلى

□ تەلەفون 2315273 – 0906

جوعارى ساپالى دامۇنىنىڭ جاڭا جازاۋاپناماسىن قۇلىشنا جازدى

دەربەس شارۋاشلىق كۇسۇردىپ قوجايىن بولدى، كەيىىرەۋى كاسپورنىغا بارىپ قىزمەت سىتەپ، تۇراقتى كىرىس كىرگىزىپ، وتباسلارنىڭ ”تىرەگىنە“ اينالدى. جەلەكتىلەر بورىكتىلەرەدن قالسىپادى، وڭتۇستىك شىنجاڭداغى اناعۇرلىم كوپ اىەل ۇزىنىڭ قاجىرلى ەڭبەگى جانە پاراساتى ارقىلى ەكونوميكالىق ورنىن، وتباسىنداى ورنىن جانە قوعامدىق ورنىن كورنەكتى جوعارىلاتتى. وسى زامانىعى وركەنيەتتى تۇرمىس ادەتى بىرتىندەپ قالىتاسىپ، قالاماتتى ازىقتانۇ، مادەنيەتتى كىىنۇ، تالالىققا كوڭىل ېولۇ، مادەنيەتتى، سەنىمدى بولۇ، زاڭ ەرەجەگە بويسۇنۇ، زاڭعا بويسۇنۇ، علمىدى قادىرلەۋ سىياقتى وركەنيەتتى تۇرمىس ۇستانمى بىرتىندەپ سانالى ارەكتەتكە اينالدى، تاماشا قورشاعان ورتا، تاماشا ادەت، تاماشا سالت – سانا وڭتۇستىك شىنجاڭنىىڭ اۋىل – قىستاقئارىنا سىرتتان نىشكە قاراي ئقبال جاساۋدا جانە وزگەرىس اكەلۇدە، وركەنيەتتى جاڭا سالت تۇقمى ۋر ۇلت بۇقاراسىنىڭ جۇرەگىندە تامىر تارتىپ بۇرىشك جازدى.

سوتسىيالىستىك ۋتۇزىم اجزالدىلىغىنىڭ شوغرلى بەينەسى اعاش قانشا بىيك بولسا دا تامىردان ايرىلا المايدى، سۇ قانشا تەرەڭ بولسا دا قاينار كوزى بولادى. بۇرىن وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ ەكونوميكالىق دامۇى كەنجە، قالا – اۋىل نەگىزى ۱۳سىز، بۇقارانىڭ تۇرمىسى قىيىنشىلقنا بولسپ، پارتيا ورتالىق كومىتەتى باستان – اياق ەڭ كوڭىل ېولسپ كەلگەن ەدى. بۇگىنگى تاڭدا وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ قۇمدى شولەگى جاسىل القابىن، ۇستىرتتەڭى فەرمارلارن جانە قالا – قالاشق، اۋىل – قىستاقئارىن ارالاساڭىز، بارلىق جەرەدن جاپپاي قۇرىلىس جۇرگىزۇدىڭ، زور دامۇدىڭ جالىنىدى كورىنىسىن كورەسىز، بارلىق جەرەدن ۇلتئار نىتىماعىنىڭ جان تەبىرەنتەرلىك حىكايياسى ەستى الاسىز، اسىرەسە، جاڭا داۋىرگە قادم تاستاعاننان بەرى، وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ ەكونوميكالىق قوعامدىق بەت – بەينەسىندە تارىجي وزگەرىستەر جارىققا شىغىپ، ەندىگارى ”كەدەي“، ”مەشەۋ“ اتالماپتىن بولدى. شىندىق تەك جۇڭگوشا سوتسىيالىزىم عانا وڭتۇستىك شىنجاڭدى وزگەرتە الاتىنن جانە دامىتا الاتىنن، ئەك جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى عانا وڭتۇستىك شىنجاڭداغى ۋر ۇلت بۇقاراسىن تاماشا تۇرمىس كەشىرۇگە باستاي الاتىندەىن تولىق دالەلدەدى.

وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ دامۇدا تارىجي سىپاتتى تابىستارعا قول جەتكىزۇى، تۇپتەپ كەلگەندە، باس شۇجي شي جىنپىڭنىڭ رول ۇستاپ، جول باستاۋىنىڭ جانە ”ەرەك“ كوڭىل ېولسپ، قامقورلىق جاساۋىنىڭ ارقاسى. باس شۇجي شي جىنپىڭ شىنجاياڭ قىزمەتىنە باستان – اياق ايرىققشا ۋمان بەردى، وڭتۇستىك شىنجاياڭ قىزمەتنە ۋىتپتېتى دە ايرىققشا ۋىرەنەتلىق سىتەرى ۇشىن جاعدايدى باعامداد، باىدار بەلگىلەدى، وڭتۇستىك شىنجاياڭ قىزمەتى جونسىندە ماڭىزدى نۇسقاۋ بەردى، وڭتۇستىك شىنجاياڭ قىزمەتىنىڭ ماڭىزدى ورنىن تەرەڭ ۋتۇسىندىرىپ، وڭتۇستىك شىنجاڭداغى كورنەكتى ماسەلەلەردى اشپ كورسەتىپ، وڭتۇستىك شىنجاياڭ قىزمەتىنىڭ كۇش سالىۋ ۋتۇيىنىن ايقىنداپ، نازاربا جانە اماليات جامىنان وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ رەفورما، دامۇ، ورنىقتىلىق سىتەرىن لىگەرلەتۇدەڭكى ادىستەمەسىن ۇيرەتتى، تەرەڭ قامقورلىعى جۇرت كۇڭلىنىنەن وشپەس ورنى الدى، ۋمان بەرۇى بۇرىن بولسپ كورمەگەن دارەجەدە جوعارى بولدى. بۇل پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ پارمەندى باىسشىلىغىنىڭ جانە ەرەكشە ساياساتتىق قولداۋىنىڭ ارقاسى. پارتيا ورتالىق كومىتەتتى مەملەكەت دەڭگەيىنەن وڭتۇستىك شىنجاڭنىڭ دامۇىن جوعارى دەڭگەيدە جويلاپ، قازىنا، (جالعاسى 4 – بەتتە)